

EKSPEDICIJŲ PATIRTIS

ISSN 1392–2831 Tautosakos darbai XXXIV 2007

KUO GILYN Į ŽEMAITIJĄ, TUO DAUGIAU *BAIDYMŲ* Pamąstymai apie ketvirtąją ekspediciją vakarų Lietuvoje

Vita Ivanauskaitė

*Ejau kelio. Ožpoulė pliešėkė. Aš tūk veizo. Atiemė
pėnėgos. Aš tūk veizo. Solaužė parasuodnėnką. Aš
tūk veizo. Oždavė par morzą. Aš tūk veizo. Kad
daugiau kou bebout daren, ەر as būčiau kėbės...*

Iš prieškarinio Židikų apylinkėse surinktos
tautosakos rinkinio LTR 1279(23).

Židikų ir Ylakių apylinkės LLTI folkloristų akiratyje

2007 metų Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto ekspedicija Židikų ir Ylakių apylinkėse užbaigė ketverius metus iš eilės vykusią folklorinių lauko tyrimų Žemaitijoje ciklą¹. Apmąstant iš Židikų miestelio ir akmenuotais žvyrkeliais ar žolėtais ganyklų ir miškų takeliais pasiektų Ritinės, Lūšės, Parakalnio, Pikelių, Kugių, Juodeikėlių, Ukrinių, Viliotės, Šilių, Tvaskučių, Sugaudžių, Račalių, Pocaičių, Vadagių, Petračių, Dilbikių, Vižančių, Skliaustės, Strėliškių, Pašilės, Girdenių, Gricaičių kaimų parsivežtą folklorinę medžiagą, prisimenant konkrečias, kartais labai rimtas, kartais dar komiškesnes susitikimų su vietiniais žemaičiais situacijas (vis dėlto kiek daug visko lieka *anapus* garso įrašų ar fotoaparato objektyvo...), visą dviejų savaitių ekspedicinę patirtį pirmiausia norisi laikyti dar vienu bandymu giliau įžengti į šiandieninės Žemaitijos kultūrinius laukus ir tyrus, noru pažinti tiek užsilikusius senuosius tradicinės kultūros reliktus ir tebeaktualias vėlyvojo klando apraiškas, tiek visą juos supantį margą ir neretai prieštaringą dabartinį sociokultūrinį kontekstą. Ir ne tik tai. Šiųmetės ekspedicijos dienomis vis dažniau

¹ 2004 m. LLTI ekspedicija vyko Salantų (Kretingos r.), 2005 – Žarėnų (Telšių r.), 2006 – Viekšnių (Mažeikių r.) apylinkėse. Visus šiame tekste esančius pastebėjimus „Tautosakos darbai“ skaitytojui bus daug lengviau suprasti ir įdomiau skaityti, pasitelkus jau anksčiau ir kur kas išsamiau pristatytus šių metų Instituto ekspedicijos vertinimus ir gausiai pateikiamą pačią folklorinę medžiagą. Žr. Vilmos Daugirdaitės parengtą ekspedicijos internetinį puslapį, kurio sukūrimą rėmė Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcija prie Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos: <<http://archyvas.llti.lt/ekspedicijos/zidikai/>>

jautėme poreikį patiems geriau susivokti, kuo šiandieninis folkloro rinkimas skiriasi nuo prieš keletą dešimtmečių vykusio, kodėl kartais patiriame tokį didelį atotrūkį tarp to, ko ieškome, ir to, ką randame. Drąsos mūsų žingsniams ir žvilgsniams neabejotinai teikė marga ankstesnių trejų metų patirtis, sukaupta įvairiose Žemaitijos vietose. Pirmosiose ekspedicijose ne vieną iš Dzūkijos ar Aukštaitijos kilusį ekspedicijos dalyvį nejaukiai susigūžti vertusi šiaurės žemaičių tarmė šiemet tikrai neatrodė tokia beviltiškai nesuprantama. Tas pat ir su žemaitiškojo mentaliteto prisijaukinimu – turėjome daugiau negu pakankamai progų įsitikinti, kad populiariojoje kultūroje nuolatos žemaičiams emblemiskai kabinamos kietumo ar uždarumo etiketės, kaip ir viskas šiame pasaulyje, turi dvi puses. Santūrus aplankytų žmonių žodžio taupumas dažniau mums padėjo negu trukdė. „Kon toro, ton paruodau, kon ženau, ton pasakau“, – įstrigo į atmintį vienos dainininkės posakis, mestelėtas padingavus paskutinę dainą. Suprask: darbas atliktas, viskas pasakyta.

Taip jau atsitiko, kad 2007 m. ekspedicijos vietą išsirinkome būdami Žemaitijoje. Pernai lapkritį, nuvažiavę baigti likusių darbų į Vieksnius, sustirę nuo šalčio nekūrenamame Virvytės poilsio centre (ne veltui kolega Vincas Gumuliauskas juokaudamas visus ruoniais vadino...), svarstėme, kur keliausime kitais metais. Aišku buvo tik viena – dar metus darbuosimės Žemaitijoje. Pasižvalgę po žemėlapi ir (kiek anksčiau) po Lietuvos tautosakos archyvo fondus, pasirinkimo galimybes susiauriname iki dviejų greta esančių, bet skirtingiems rajonams priklausančių vietovių: Ylakių (Skuodo r.) ir Židikų (Mažeikių r.) seniūnijų. Besitardami, bediskutuodami nė nepajutome, kaip apsisprendėme aplankyti abi seniūnijas, na, bent jau pabandyti, kiek leis laikas ir aplinkybės, įkelti koją ir į vieną, ir į kitą. Daugiau dėmesio skirti Židikų kraštui skatino vienas reikšmingas pasirinktų vietovių skirtumas: Ylakai tikrai dažniau buvo lankomi tautosakos rinkėjų, o Židikuose didesnių ekspedicijų visai nebūta, pavieniai tradicinės kultūros tyrėjai iš toliau čia irgi retai teužklisdavo, tautosakos rinkimu daugiausia rūpinosi prieškario gimnazijos entuziastai, o vėliau – vidurinės mokyklos literatų būreliai nariai.

Jau kelinti metai į ekspedicijas važiuoja ta pati Instituto tautosakos rinkėjų grupelė: Bronė Stundžienė, Jurgita Ūsaitytė, Vilma Daugirdaitė, Andžela Jakubynienė, Austė Nakienė, Lina Būgienė, Rūta Žarskienė, Irena Žilienė, Vincas Gumuliauskas, Vita Ivanauskaitė. Šiemet visus pradžiugino po ilgesnės pertraukos prie ekspedicinių darbų sugrįžusi Jurga Sadauskienė. Turėjome ir dvi pakeleives iš svetur: į Žemaitiją kartu su mumis važiavo jau seniai lietuvių tradicine kultūra ir jos sklaida besidominti Peterburgo universiteto dėstytoja Nadežda Rikkonen bei dar pernykštėje mūsų išvykoje Žemaitija susižavėjusi studentė iš JAV Vaiva Aglinskaitė.

Galimybę surengti rimtesnę ekspediciją, kaip ir pernai, mums suteikė Kultūros ministerija, skyrusi pinigų LLTI vykdomam moksliniam projektui „Regioniniai folklorinės kultūros procesų tyrimai. Žemaitija“.

Kai gegužės mėnesį pirmą kartą nuvažiavome „pražvalgais“ į Židikus ir Ylakaius, besidairančius po vieną ir kitą miestelį mus užklupo liūtis, o iki švino pilkumos apsiaukęs dangus tarsi varyte varė lauk. Sulaukę šio tokio pragiedrulio, suskubome

aplankyti Šatrijos Raganos kapą-koplyčią Židikų kapinėse, apžiūrėti išpūdingos medinės architektūros statinius Ylakiuose, pasivaikščioti po šio miestelio kapines, pirmiausia nustebinusias... neįtikėtina suoliukų gausybė (vėliau per ekspediciją buvo labai įdomu klausytis žmonių pasakojimų apie legendinius Šv. Roko atlaidus, į kuriuos nuo seniausių laikų suplaukia pulkai ylakiškių, mėgstančių valandą kitą pasėdėti prie artimųjų kapų; tam ir tie suoliukai reikalingi, o seniau, pasak senųjų ylakiškių, šitą gausą papildydavo net specialiai atlaidų dienai atsivežami suolai).

Židikų seniūnė Stanislava Valatkevičienė labai apsidžiaugė (kiek rodo patirtis, tokios ekspedicijos džiugina ne visus vietos seniūnus...), sužinojusi apie mūsų planuojamą tautosakinę „piligrimystę“ Židikų apylinkėse. Paaiškėjo, kad ir ji pati baigusi lituanistikos studijas, kurį laiką mokytojavusi. Iš jos sužinojome, kad židikiškiai ketina rengti savo krašto monografiją. Sulaukiame prašymo prisidėti prie šito jiems svarbaus darbo viskuo, ką mums pavyks surinkti vasarą. Prižadame, nors, kaip ir visada, iš anksto ekspedicijos sėkmės numatyti negalime, tik tikimės. Susirenkame duomenis apie seniūnijos kaimus, kurių pavadinimai kol kas mums dar nebylūs, iš anksto pasidomime potencialiais mūsų pateikėjais. Židikų Marijos Pečkauskaitės vidurinės mokyklos, kurioje apsilankėme ieškodami laikino būsto būsimos ekspedicijos dalyviams, direktorė džiaugėsi, kad židikiškiams pavyko išsaugoti mokyklos bendrąbę. Pasirodo, aplinkiniuose miesteliuose beveik niekur jų nelikę. Apsidžiaugėme ir mes – tai buvo bene vienintelė šiose apylinkėse mums apsigyventi tinkama vieta. Kai birželį atvažiavome ir įsikūrėme, geranoriški šeimininkai mums padavė ne tik kambarių, bet ir tam pačiam pastate įsikūrusio mokyklos muziejaus (aplinkėme ne tik jį, bet ir miestelio centre esantį M. Pečkauskaitės muziejų) durų raktus.

Keli Žemaitijos pažinimo variantai...

Kalbėti apie ekspedicijoje sukaupią medžiagą galima ne vienu aspektu. Rezultatų pristatymas galbūt apčiuopiamiausiai atrodytų pasakius, kad šiemet Židikų ir Ylakių apylinkėse užrašėme per du tūkstančius įvairių žanrų kūrinių, padarėme šimtus nuotraukų, prifilmavome beveik dešimt vaizdajuosčių. Tačiau suskaidyti surinktą kultūrinę informaciją vienetais, vadinasi, beveik nieko apie ją nepasakyti... Palyginkime, pavyzdžiui, tokius „vienetus“, kaip ne vieną valandą trunkantį žemaitiškų kalnų įrašą ir per keletą sekundžių ištariamą patarlę arba nuosekliai papasakotą jaunystės dešimtmečių istoriją, kurioje, kaip absoliučiai neatsiejamais dalys, telpa viskas: ir dainuotos dainos, ir linksmi draugų nuotykių, ir tėvų įdiegtos moralinės vertybės. Akivaizdu, kad šiuolaikinės folklorinės kultūros situacijos kontekste vis aktualesnis darosi folkloristų gebėjimas „prakalbinti“ ne tik aplankytų žmonių praeitį, bet ir dabartį, pasak aplankytų vietovių kultūrinį landšaftą aptarusios B. Stundžienės, „išryškinti šiandien tebegyvuojančią vienokią ar kitokią refleksiją žodinėje tradicijoje apie gamtos objektus, istorinius paminklus, kultūrai nusipelnčius šio krašto žmones ir apskritai geriau suvokti dabartinį žmogaus požiūrį į aplinką“².

² Bronė Stundžienė. *Folklorinės kultūros paieškos Židikuose*, [interaktyvus], prieiga per internetą: <http://archyvas.ilti.lt/ekspedicijos/zidikai/index2.php?info=apie_folklorine_kultura>

Kaip ir ankstesnėse Žemaitijoje vykusiose ekspedicijose, taip ir šiomet, nauja, itin svarbia ir vis sunkiau klasikiniams lietuvių folkloro žanriniams kanonams paklūstančia medžiaga tapo sapnai, atsiminimai, gyvenimo pasakojimai. Pastarieji, kaip pastebi L. Būgienė, „ne tik savaime yra įdomi medžiaga ir neišsenkantis šaltinis šio krašto bei jo žmonių istorijai ir mentalitetui pažinti – jie neretai tampa puikiu fonu į juos sklandžiai įpinamiems tradicinės tautosakos siužetams“³. Kartais atrodydavo, kad tiesiog mokomės neišjunginėti skaitmeninių diktofonų, kovojame prieš dar neseniai taip stipriai veikusią savo nuostatą kuo aiškiau čia pat, vietoje, įvertinti užrašomą medžiagą.

Darbas ekspedicijose labai įdomus dar ir todėl, kad kiek besijaustume pramokę klasikinio folkloro klestėjimo laikais vyravusio žmonių „tardymo“ tradicinės kultūros klausimais meno, vis tiek neretai patenkame į gana komiškas situacijas, kai klausiamo vieno, o išgirstame visai ką kita... Pora linksimų tokio bendravimo pavyzdžių. Antai klausiamo pateikėjo, *kokie ženklai rodo, kad žmogus greit mirs*, tikėdamiesi, kad tuoj pasipils pasakojimai apie simboliškus reiškinius ar lemtingus sutapimus, o iš mūsų „neišmanėliškumu“, matyt, tyliai besistebinčio žemaičio išgirstame: „Taigi prieš mirtį keistis pradeda: veido spalva pasikeičia, namiškių žmogus nebepažįsta...“ Panašių gražių „pamokėlių“ gauname ir daugiau. Į klausimą, *ar laumės savo vaikų turėdavo*, močiutė nė kiek nesutrikusi atsako: „O tai kaip neturės – juk būtų neišlikusios.“ Ir čia pat prideda, jog dirbti laumės eidavusios pas žmones, idant valgyti gautų, be to, be darbo juk nebūsi... Biečia tyliai iš savęs ir savo „tyrinėjimų“ pakikenti, kaip ir tada, kai į „provokacinį“ klausimą, *kuo kaukas nuo velnio skiriasi*, sulauki ne atsakymo, o tik tylaus ir ilgokai trunkančio užuojautos kupino žvilgsnio. Ir kaipgi čia neprisiiminsi nepamirštamo kolegės B. Stundžienės prieš keletą metų Merkinės apylinkėse vykusioje ekspedicijoje patirto nutikimo, kai ją, viltingai močiutės paklausiusią, *kas mėnulyje matyti* (atodytų, pats normaliausias etnokultūrinis klausimas, kadaise tikrai paskatindavęs pateikėjus prabilti apie mitologinius mėnulio vaizdinius), pastaroji pati neatstodama puolė kvosti, kas tame mėnulyje ėmė ką ir „pakabino“...

Galbūt visi šie kurioziški dialogų su pateikėjais atvejai ir yra patys akivaizdžiausi tradicinės kultūros sparčios kaitos įrodymai, o kartu ir rimtas ženklas šiuolaikinių ekspedicijų dalyviams, jog seniai atėjo metas peržiūrėti savo klausimus ir už jų slypinčius profesinius lūkesčius.

„Objekto krizė“, „tai ką mes vis dėlto renkame?“, „o gal užrašinėkim viską?..“ – dabar jau sunku būtų pasakyti, kada ir kas iš pastarųjų metų ekspedicijose dalyvavusių kolegų pirmąkart ištara šias, sakyčiau, pranašingas frazes, įvairiomis variacijomis skambėjusias per visą mūsų darbo Žemaitijoje keturmetį. Į karščiausias diskusijas peraugdavusiuose ir todėl kartais iki išnaktų užsitęsdavusiuose pasisėdėjimuose taip pat nuolatos kalbėta, ko vis dėlto labiausiai šiuo metu ieškome ekspedicijose, ar gebame taikyti naujus darbo metodus. Kaip prie bene aktualiausios problemos vis būdavo grįžtama prie būtinybės daugiau ar mažiau derinti savo interesus, rūpintis, kad iš akiračio neišsprūstų ištis reikšmingi ir vertingi folklorinės kultūros elementai.

³ Lina Būgienė. „Ka bova mažė vakā, lioub sektė pasakas...“: *Pasakojimų tradicijos tąša Židikų ir Ylakių krašte*, [interaktyvus], prieiga per internetą: < http://archyvas.ilti.lt/ekspedicijos/zidikai/index2.php?tinfo=apie_pasakojimus_ir_pasakotojus >

Ryšiausi folkloriniai žemaitiškos kasdienybės akcentai

Jeigu reikėtų išskirti dažniausiai ir gausiausiai tiek šių, tiek ankstesnių trejų metų ekspedicijose Žemaitijoje fiksuojamus žanrus, neabejodama minėčiau tris: dainos, giesmės ir baidymai, paskutinį pavadinimą tardama kaip platesnę naratyvų grupę įvardijančią kategoriją. Apie baidymus toliau bus kalbama plačiau, o trumpam stabtelint prie dainuojamosios tautosakos šiuolaikinės situacijos applankytose vietovėse, glaustai būtų galima pasakyti, kad užfiksuotas daugiau kaip trijų šimtų kūrinių pluoštas atspindi dainų tradiciją nuo Žemaitijos folkloro klasikais priskiriamų senųjų dainų „Visi bajorai į Rygą jojo“, „Bėg upelė vingurdama“, „Iškrito voras iš ažuolėlio“... ir iki šiuo metu vis dar labai mėgstamų ir visoje Lietuvoje populiarių vėlyvųjų „Tu viską, oi, viską seniai pamiršai“, „Į stotį palydi jauną karininką“ ir kt. Išskirtinę vietą žmonių gyvenime užima šventos giesmės, ypač visoje Žemaitijoje populiarius kalnai, kuriuos šįmet įrašinėjome Pašilės kaime.

Pašilės kaimo (Ylakių sen., Skuodo r.) giesmininkai
Fotografavo Vaiva Aglinskaitė 2007

Gal todėl, kad atvažiuojame pačioje vasaros pradžioje, tai yra iškart po vis dar labai populiarių „mojavos“ maldų ir giedojimų, įvairių lankytų vietų žmonės ypač noriai mums giedodavo Mergelei Marijai skirtas giesmes. Antai Pikelių bažnyčioje įrašinėjimui susirinkę vietos giesmininkai pasisiūlė pirmiausia sugiedoti Marijos litaniją, „karunką“ ir visas kitas jų mokamas Dievo Motinai skirtas giesmes. Su

Rūta Žarskienė kalbina muzikantą Stasį Momkų (Vižančių k., Ylakių sen., Skuodo r.)
Fotografavo Vaiva Aglinskaitė 2007

giedojimu artimai susijusi ir grojimo „trūbomis“ tradicija. Muzikinio folkloro situaciją Židikų ir Ylakių kraštuose tyrusi R. Žarskienė pastebėjo, kad šiose apylinkėse ypač mėgta groti įvairiais pučiamaisiais instrumentais⁴.

Vis dėlto, kaip minėjau, didžioji dalis užrašytos medžiagos – liaudiškieji tikėjimai, kuriuos kartais mums net įvardyti sunkiai sekasi, belieka padėkoti patiems žemaičiams, visus šiuos naratyvus nuo seniausių laikų *baidymais* vadinantiems. Pripratome ir mes prie tų baidymų (ne, ne prie reiškinių, tik prie pavadinimo...). Pasakojama apie iš senelių ir tėvų girdėtus nutikimus, kai prie kapinių (bene dažniausia baidymų erdvė), jaujose ar pirtyse gyviesiems vienokiu ar kitokiu pavidalu pasirodo mirusieji, velniai ar dar kokie nors neatpažįstami „subjektai“. Ypač dažnai, pasak pateikėjų, ramybės gyviesiems neduodavusios nekrikštytų vaikų ar savižudžių dvasios. Ne mažiau išgirdome ir šiuolaikinių baidymų. Apie juos pasakodami žmonės skubėdavo pabrėžti, kad tai esą labai rimti dalykai. Atskira įdomi tokio pobūdžio naratyvų kategorija – netikri baidymai, šiuolaikinių tyrinėtojų dažnai antisakmėmis vadinami. Tai pasakojimai apie tai, kaip išsigandę žmonės vaiduokliais palaikydavo įvairius niekuo dėtus reiškinius, gyvūnus ar daiktus: „baidydavo“ prie kapinių besiganantys galvijai, netikėtai už skverno ar nešamo ryšulio

⁴ Rūta Žarskienė. *Pučiamųjų ansambliai Židikų ir Ylakių apylinkėse*, [interaktyvus], prieiga per internetą: <http://archyvas.ilti.lt/ekspedicijos/zidikai/index2.php?tinfo=apie_muzikavima&f=10>

užkliuvusi vinis, medžio šaka ir pan. Dar viena gausiai ekspedicijoje fiksuota šios srities naratyvų dalis – pasakojimai apie tyčinius baidymus, kai žmonės (dažniausiai šėliojantys kaimo bernai) tyčia apsimesdavo vaiduokliais ir eidavo gąsdinti.

Jau vien tai, kad baidymai gausumu lenkia visą kitą ekspedicijose užrašomą medžiagą, rodo, jog pribrendo laikas rimtesnėms minėtų naratyvų studijoms. Į ką vis dėlto labiau gilinamės: ar į pasakotojų pabrėžiamą baidymo realumą, ar į tai, kaip mums žmonės apie baidymus pasakoja, kaip ta pati istorija skirtingų žmonių vis kitaip interpretuojama? Sutelkus į krūvą ir bandant atidžiau paanalizuoti visą pastarųjų metų lauko tyrimuose sukaupą medžiagą, folkloristų išvalgų akiratį turbūt labai pravartu bus praplėsti požiūriais iš kitų sričių: psichologijos, religijotyros ir t. t. Berašant šį straipsnėlį į rankas pateko kunigo Antano Saulaičio publikacija, kurioje galbūt pirmąkart perskaičiau atidesnį pasižvalgymą po baidymus ir kitus jiems artimus reiškinius iš dvasininko pozicijų⁵.

Kokius mus pamatė ir į kokias veiklas įtraukė žemaičiai

„Atliktą ekspedicijos darbą Židikuose galima apibendrinti kaip žvilgsnį iš šalies į folklorinės tradicijos vidų“, – perskaičiusi šią, visų ekspedicijos dalyvių poziciją atspindinčią B. Stundžienės mintį, pamaniau, kad vis dėlto neretai nutikdavo taip, kad žvelgimo „iš šalies“ ribas pakoreguodavo pateikėjai, įtraukdami mus, kaip aktyvius klausytojus, ne tik į savo gyvenimo patirčių bei tradiciškai paveldėtų kultūros elementų atkūrimus, bet ir į pačią gyvenimo kasdienybę ar šventiškumo momentus. Iš tiesų vis dar santūriai ir negausiai plačiau pasklinda ekspedicijose išgyventų tautosakos rinkėjų individualių patyrimų refleksijos, nors akivaizdu, kad užrašomos medžiagos pobūdį ir kokybę labai dažnai tiesiogiai lemia būtent užrašinėtojo ir pateikėjo komunikacijos kokybė, dialogo intensyvumas, vertybių atitikimai⁶. Visi žinom, kaip svarbu užmegzti abipusiu pasitikėjimu pagrįstą kontaktą. Kartais pamanau, kad patys pateikėjai savo rankomis atneša mums visą savo pasaulėvaizdį, išdėliodami prieš mus rankdarbius ir užrašus, vedžiodami po kiemus ir sodus, net po asmeninius muziejus, kur viskas pačių sukurta, surikiuota, išpuoselėta. Todėl natūralu, kad vis to paties geranoriško abipusiškumo paskatinti, mes ir patys kartais išsitraukiame, tiksliau – leidžiamės įtraukiami, į artimesnį santykį: einam kartu aplankyti bičių (poroje nuotraukų užfiksuotas, atrodytų, net pro bitininko kepurės tinklėlį šviečiantis laimingas kolegės Jurgos veidas...), vis atidžiau išsižiūrime į visokiausius pačių žmonių pasigamintus namų ūkio rakandus, džiaugiamės, kai močiutės pasiūlo veiksmingų priemonių nuo uodų įkandimo... Ir jau kaip absoliučiai nuginkluojantis nuskamba netikėtas pateikėjos prisipažinimas: „Vakar pamėslėjau: kažė, a neatės kuokėi kraštuotyrenėnkā?“

⁵ Antanas Saulaitis SJ. „*Netikiu prietarais, bet...“?* [interaktyvus], prieiga per internetą: <<http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/71102>>

⁶ Tautosakos rinkėjo patirtys, stipresni išpūdžiai gali labai ženkliai papildyti tiek darbo ekspedicijose kontekstą, tiek surinktos medžiagos pažinimą. Plg. Bronė Stundžienė. Folkloristės aukštaitės akistata su žemaičiais, *Tautosakos darbai*, [t.] XXXIV, 2007, p. 220–236.

Gandrai ant Gėsalų (Ylakių sen., Skuodo r.) vieškelio
Fotografavo Vaiva Aglinskaitė 2007

Ekspedicijose būna akimirkų, kada tikrai patiri vien nuostabą, kai, pasak Vytauto Mačernio, tik eini, sustoji ir klausais... Kai bevažiuojančius iš Gėsalų miškų mus sustabdė maždaug šimtas ant kelio ir pakelėse ramiai vaikštinėjančių gandrų, pirmą akimirką išties tegalėjom sustoti ir žiūrėti. Tik vėliau griebėmės fotoaparato, kamerų... „Če jau kažė kuoks gondrų seims“, – juokėsi kartu su mumis važiavusi vietinė močiutė. Gandrų palydėti, kitais metais keliausime į kitą Lietuvos kraštą, vis svarstydami, ar pavyko mums per ketverius metus bent kiek giliau pažinti Žemaitiją.